

PERSBERICHT

14 maart 2024

Verslag aan het Vlaams Parlement

Vlaamse woonzorgcentra - Financiering, financiële stromen en inzet zorgpersoneel

Het Rekenhof onderzocht op vraag van het Vlaams Parlement de financiële situatie van de woonzorgcentra (wzc's) en de inzet van zorgpersoneel. De wzc's in Vlaanderen kunnen tot drie sectoren behoren: de private non-profitsector, de private profitsector of de publieke sector. De eigendomsstructuren zijn zeer verschillend naargelang de sector: in de profitsector zijn er bijna geen wzc's zelf eigenaar van het vastgoed (en is er meestal een vastgoedpartner), in de non profitsector en de publieke sector zijn de wzc's dikwijls wel eigenaar. Door het ontbreken van een sectorspecifieke boekhouding en rapportering zijn de financiële cijfers moeilijk vergelijkbaar. De inzet van zorgpersoneel is verschillend: de publieke sector zet het meeste personeel in met gemiddeld 13,9 VTE per 30 bewoners, tegenover gemiddeld 13,2 VTE in de non-profitsector en 11,8 VTE in de profitsector.

Situering

Omdat de sector van de wzc's zeer divers is, heeft het Rekenhof voor zijn analyses de wzc's ingedeeld in negen types. De publieke sector bestaat uit wzc's van OCMW's, welzijnsverenigingen met alleen wzc's en gemengde welzijnsverenigingen. De private non-profitsector is ingedeeld in stand-alones non-profit, netwerk wzc's (meer dan twee wzc's) en gemengde groepen. De private profitsector ten slotte omvat stand-alones profit, nationale groepen (diverse wzc's met een Belgische moedermaatschappij) en internationale groepen (diverse wzc's met een moedermaatschappij in het buitenland). De gemengde types in de publieke en de private non-profitsector voeren naast ouderenzorg ook andere activiteiten uit (zoals kinderopvang, ziekenhuizen).

Financiële analyse

Het Rekenhof analyseerde de rekeningen van de inrichtende machten van de wzc's over de boekjaren 2019-2022. Het aandeel van de vaste activa in het balanstotaal ligt in de profitsector opmerkelijk lager dan in de andere sectoren omdat zij zelden eigenaar zijn van het vastgoed. Ook het aandeel van het eigen vermogen ligt daar aanzienlijk lager, bij de internationale groepen is dat aandeel gemiddeld gezien zelfs negatief. Belangrijke opbrengstposten zijn de dagprijzen (betaald door de bewoners), de basistegemoetkoming zorg en infrastructuursubsidies. De gewogen gemiddelde dagprijzen zijn het hoogst bij de internationale en nationale groepen van de profitsector. De basistegemoetkoming zorg daarentegen is het laagst in de profitsector. Dat kan verklaard worden door de lagere gemiddelde zorgzwaarte en de lagere inzet van zorgpersoneel. De werkingskosten liggen hoger bij nationale en internationale groepen in de profitsector (dat heeft o.a. te maken met huurgelden, vermits de wzc's meestal geen eigenaar zijn) en bij welzijnsverenigingen (dat heeft soms te maken met de doorrekening van de kost van personeel dat wordt gedetacheerd vanuit het OCMW).

De resultaten van de meeste types wzc's evolueerden vooral in 2021 en 2022 negatief. In 2022 had meer dan 50% van de inrichtende machten per type een slechter resultaat dan in 2021, met uitzondering van de nationale groepen. Daarbij is het echter belangrijk om rekening te houden met de groepsstructuur van de diverse inrichtende machten. Een slechte ratio op het

niveau van de individuele inrichtende macht is mogelijk niet problematisch als de inrichtende macht behoort tot een gezonde groep of financieel gesteund wordt door een gemeente of OCMW.

De vastgestelde verschillen zijn niet altijd duidelijk te verklaren omdat de cijfers van de verschillende types van woonzorgcentra moeilijk te vergelijken zijn. De wzc's hanteren verschillende soorten van jaarrekeningen (*de jaarrekeningen van de publieke sector verschillen van deze van de private sector, binnen de private sector zijn er ook jaarrekeningen met verkort schema die minder detail bevatten*). Daarnaast zijn er verschillen in aanrekeningsregels. Ten slotte zijn de cijfers, voornamelijk bij de gemengde groepen en OCMW's, vertekend door andere activiteiten dan de woonzorgactiviteit. Het Rekenhof beveelt aan om, in het (lopende) project *sectorspecifieke boekhouding* in de ouderenzorg, oplossingen te zoeken voor deze beperkingen. Om een duidelijk zicht te krijgen op de groepsstructuren van de wzc's is het ook wenselijk om een administratief basisdossier uit te werken met volledige, betrouwbare en up-to-date informatie over de inrichtende machten en hun verbonden entiteiten.

Inzet van zorgpersoneel

Wat betreft de inzet van zorgpersoneel, berekende het Rekenhof dat er 33.752 VTE in de wzc's werkten tijdens de periode 1 juli 2021 tot 30 juni 2022. Dit betreft enkel het personeel dat de Vlaamse overheid subsidieert. Ongeveer de helft ervan bestaat uit zorgkundigen, een derde uit verpleegkundigen en een tiende uit reactiveringspersoneel (bv. kinesitherapeuten). In verhouding tot het aantal bewoners komt dat neer op gemiddeld 13 VTE personeelsinzet per 30 bewoners. De publieke sector zet het meeste personeel in met gemiddeld 13,9 VTE per 30 bewoners, tegenover gemiddeld 13,2 VTE in de non-profitsector en 11,8 VTE in de profitsector. Elke sector voldoet daarmee aan de door de Vlaamse overheid opgelegde personeelsnorm. Als rekening wordt gehouden met het aantal bewoners, de zorgzwaarte van de bewoners en de dagprijs van de wzc's, blijven er verschillen in de personeelsinzet tussen de drie sectoren bestaan.

Reactie van de minister

De Vlaamse minister van Welzijn gaf aan welke acties al werden ondernomen en wat de intenties van de Vlaamse Regering zijn. Zo verwees de minister naar het lopende project ter invoering van een sectorspecifieke boekhouding in de wzc's. Ook gaf ze aan dat wordt onderzocht hoe de Vlaamse overheid zicht kan krijgen op de achterliggende entiteiten verbonden met actoren in de zorg, dat het toezicht van de Zorginspectie daartoe zal worden uitgebreid en dat verbod op winst op zorg als werkingsprincipe zal worden opgenomen in de regelgeving. Ten slotte gaf de minister mee dat er eind 2023 enkele maatregelen werden genomen om de financiële weerbaarheid van wzc's te versterken en te vermijden dat er complexe financiële constructies worden opgezet om kapitaal weg te trekken.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Vlaamse woonzorgcentra – Financiering, financiële stromen en inzet zorgpersoneel* is bezorgd aan het Vlaams Parlement. Het verslag en dit persbericht staan op de website van het Rekenhof (www.rekenhof.be).